

THÔNG TIN VỀ KẾT QUẢ DIỄN ĐÀN TƯƠNG LAI ASEAN NĂM 2025

Giới thiệu

Diễn đàn Tương lai ASEAN năm 2025 (AFF 2025) được tổ chức vào ngày 25-26/2/2025 tại Hà Nội đã thành công tốt đẹp, với nhiều điểm sáng ấn tượng, thu hút sự quan tâm đặc biệt của khu vực và quốc tế với khoảng 700 đại biểu tham dự trực tiếp là Lãnh đạo cấp cao, quan chức, chuyên gia, học giả và doanh nghiệp đến từ các nước ASEAN, đối tác, Đại sứ các nước tại Hà Nội và ASEAN cùng gần 200 phóng viên báo chí trong và ngoài nước.

Về cấp tham dự, Diễn đàn AFF 2025 có sự tham dự trực tiếp của ba Lãnh đạo cấp cao là Tổng thống Ti-mo Lét-xtê José Ramos-Horta, Thủ tướng Ma-lai-xi-a Anwar bin Ibrahim (Chủ tịch ASEAN 2025), và Thủ tướng Niu Di-lân Christopher Luxon. Ngoài ra, còn có sự tham gia của Phó Thủ tướng Lào; Phó Thủ tướng, Bộ trưởng Ngoại giao Cam-pu-chia; Bộ trưởng Ngoại giao các nước Thái Lan, Ti-mo Lét-xtê, Niu Di-lân; Quốc vụ khanh Ấn Độ; Thứ trưởng Ngoại giao Trung Quốc; Tổng Thư ký ASEAN...

Bên cạnh đó, Thủ tướng Nga gửi thông điệp bằng văn bản, Thủ tướng Thái Lan, Chủ tịch Ủy ban Châu Âu, Phó Tổng Thư ký Liên hợp quốc và Bộ trưởng Ngoại giao Xin-ga-po, Bru-nây, Hàn Quốc, Nhật Bản, Anh gửi thông điệp ghi hình tới Diễn đàn.

Về phía Việt Nam, có sự tham gia trực tiếp của Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính và Phó Thủ tướng Chính phủ, Bộ trưởng Bộ Ngoại giao Bùi Thanh Sơn cùng nhiều quan chức chính phủ, đại diện các bộ ngành và địa phương.

Chương trình Diễn đàn gồm 14 hoạt động, trong đó có ba phiên cấp cao (khai mạc, toàn thể cấp cao và Tọa đàm ăn trưa về công nghệ), năm phiên toàn thể (về các xu thế lớn, củng cố các nguyên tắc nền tảng của ASEAN, hợp tác tiểu vùng, quản trị công nghệ mới nổi, và vai trò trung tâm cầu nối thúc đẩy đối thoại của ASEAN), hai Tọa đàm khởi động Diễn đàn (về phụ nữ, hòa bình và an ninh trong kỷ nguyên số và nông nghiệp thông minh), và Triển lãm ảnh 30 năm Việt Nam tham gia ASEAN.

Nội dung chính của Diễn đàn

Với chủ đề bao quát: “Xây dựng ASEAN đoàn kết, bao trùm và tự cường trong một thế giới biến động”, các phát biểu thảo luận tại Diễn đàn nổi lên năm nội dung chính: (i) *Thế giới đang trong quá trình chuyển tiếp* với nhiều bất định hơn, các quy tắc vận hành thế giới thay đổi, và các thể chế đa phương đang đối mặt với thách thức do cạnh tranh chiến lược Mỹ - Trung và sự thoái lui của Mỹ; (ii) *Ba vấn đề toàn cầu tác động sâu sắc đến ASEAN* bao gồm biến đổi khí hậu và an ninh năng lượng, già hóa dân số và thách thức từ phát triển công nghệ; (iii) *ASEAN đã đạt được nhiều thành tựu* trong việc duy trì ổn định nội bộ, gắn kết các thành viên và phát triển kinh tế mạnh mẽ, đồng thời, khẳng định vai trò trung tâm của ASEAN trở thành nhân tố kiến tạo hòa bình trong bối cảnh thế giới bị phân mảnh; (iv) *Những hạn chế của ASEAN* bao gồm sự khác biệt về phát triển giữa các thành viên, nguồn lực tài chính hạn chế, cơ chế hợp tác chồng chéo, thiếu thống nhất và thách thức từ cạnh tranh chiến lược Mỹ - Trung; và (v) *ASEAN cần củng cố tự chủ chiến lược và vai trò trung tâm của khu vực* thông qua hợp tác chặt chẽ, đổi mới động lực tăng trưởng, giữ vững giá trị bản sắc, tăng cường kết nối hạ tầng và ứng dụng công nghệ mới để phát triển bền vững.

Thông điệp của Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính

Tại phiên khai mạc Diễn đàn, phiên toàn thể cấp cao và ăn trưa làm việc, Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính khẳng định thông điệp: “Việt Nam coi ASEAN là ưu tiên hàng đầu trong chính sách đối ngoại và cam kết đóng góp tích cực, có trách nhiệm cho ASEAN, vì hòa bình, hợp tác và phát triển của khu vực và trên thế giới.”

Thủ tướng Chính phủ nhấn mạnh ASEAN không chỉ cần sự đoàn kết, nhất trí, đồng lòng mà cần có tư duy đột phá, chiến lược sắc bén, lộ trình khả thi, nguồn lực tập trung, hành động quyết liệt và đưa ra định hướng “Ba ưu tiên chiến lược” gồm: (i) củng cố tự chủ chiến lược thông qua tăng cường đoàn kết và vai trò trung tâm của ASEAN; (ii) xây dựng ASEAN tự cường về kinh tế thông qua đổi mới các động lực tăng trưởng truyền thống, đồng thời thúc đẩy động lực tăng trưởng mới, nhất là về khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số; và (iii) giữ vững giá trị và bản sắc của ASEAN như tinh thần đồng thuận, hài hòa, thống nhất trong đa dạng và tôn trọng sự khác biệt.

Để tranh thủ cơ hội, vượt qua thách thức, Thủ tướng đề xuất “Ba đột phá hành động” gồm: (i) xây dựng cơ chế ra quyết định hiệu quả, trách nhiệm hơn; (ii) đẩy mạnh hợp tác công - tư để huy động mọi nguồn lực cho phát triển của khu vực; và (iii) tăng cường hơn nữa kết nối trong ASEAN, nhất là kết nối hạ tầng, giao lưu nhân dân và hài hòa hóa thể chế.

Về tình hình thế giới, khu vực, các xu thế lớn và vấn đề toàn cầu

Các ý kiến của các quan chức và đại biểu tham gia Diễn đàn nhận định rằng, *thế giới đang trong quá trình chuyển tiếp nhưng chưa thống nhất* về hình thái của trật tự thế giới tương lai là đa cực, lưỡng cực hay đa cực, đa trung tâm. Cục diện thế giới hiện nay có ba đặc điểm nổi bật: (i) dấu hiệu chuyển tiếp của trật tự thế giới đang rõ hơn, nhanh hơn,

hiều bất định hơn; (ii) những quy tắc vận hành thế giới hiện đã khác trước; (iii) các thể chế đa phương đứng trước nhiều thách thức nghiêm trọng do cạnh tranh chiến lược Mỹ - Trung và sự thoái lui khỏi vai trò toàn cầu ở mức độ chưa từng có của Mỹ.

Bên cạnh các vấn đề địa chính trị, Diễn đàn cũng chỉ ra *ba vấn đề lớn của thế giới sẽ tác động sâu sắc và trực tiếp đến ASEAN*, bao gồm: (i) Biến đổi khí hậu, năng lượng và môi trường tiếp tục là những thách thức đặc biệt nghiêm trọng đối với ASEAN, do nhiều quốc gia thành viên có đường bờ biển dài và phụ thuộc vào nông nghiệp; (ii) Già hóa dân số sẽ tác động sâu sắc đến ASEAN trong thập niên tới khi tất cả các quốc gia ASEAN sẽ trở thành xã hội già hóa vào năm 2035; (iii) Sự tiến bộ của khoa học, công nghệ đang mang đến nhiều cơ hội nhưng cũng đặt ra không ít thách thức về năng lực quản trị công nghệ mới nổi. Trong bối cảnh đó, nhiều ý kiến cho rằng ASEAN cần tập ưu tiên giải quyết ba vấn đề cấp bách: già hóa dân số, chuyển đổi năng lượng và quản trị công nghệ, đặc biệt là an ninh số.

Về thành tựu và thách thức của ASEAN

Các đại biểu đề cao các thành tựu của ASEAN trong bối cảnh thế giới nhiều biến động. ASEAN đã chứng tỏ được “sức sống dẻo dai” trong việc vượt qua các thách thức và điều chỉnh chiến lược phù hợp với bối cảnh thay đổi. Với dân số hơn 650 triệu người và tổng GDP vượt 3 nghìn tỷ đô-la, ASEAN là một trong những khu vực kinh tế năng động hàng đầu thế giới và đang trên đà trở thành nền kinh tế lớn thứ tư thế giới vào năm 2040.

Cơ chế hợp tác tiêu vùng linh hoạt, như Ủy hội sông Mekong (MRC), Tiểu vùng Mekong mở rộng (GMS) và các sáng kiến hợp tác Mekong với đối tác quốc tế, đã giúp ASEAN giải quyết hiệu quả nhiều vấn đề đặc thù. Đặc biệt, vai trò trung tâm của ASEAN và các thành tựu

trong đối ngoại đã giúp xây dựng một mạng lưới thể chế kết nối chặt chẽ với các đối tác lớn, tạo dựng vị thế vững mạnh cho khu vực.

Bên cạnh các thành tựu, ASEAN vẫn còn tồn tại những hạn chế, bao gồm: (i) sự khác biệt về trình độ phát triển và lợi ích quốc gia; (ii) hạn chế về nguồn lực tài chính; (iii) sự chông chéo, thiếu liên kết giữa các cơ chế hợp tác tiểu vùng. Một số ý kiến cho rằng tiếng nói của ASEAN không còn thống nhất và mạnh mẽ như trước, trong khi quy trình ra quyết định dựa trên đồng thuận đã bộc lộ những hạn chế khi đối mặt với các thách thức mới. Đặc biệt, cạnh tranh chiến lược gay gắt Mỹ - Trung sẽ tiếp tục đặt ra “những bài toán khó” cho ASEAN, đe dọa vị thế trung tâm và khả năng tự chủ của ASEAN trong khu vực.

Về 30 năm tham gia ASEAN của Việt Nam

Các đại biểu đều đánh giá rất tích cực về dấu mốc Việt Nam gia nhập ASEAN và quá trình tham gia, đóng góp của Việt Nam trong ASEAN 30 năm qua. Thủ tướng Ma-lai-xi-a ca ngợi Việt Nam là “một câu chuyện phát triển thành công đáng ngưỡng mộ”, từ “một thành viên hoài nghi về ASEAN trở thành một trong những thành viên chủ chốt”. Tổng thống Ti-mo Lét-xtê cho rằng, “Việt Nam là một hình mẫu và nguồn cảm hứng không chỉ cho Ti-mo Lét-xtê, mà còn cho nhiều quốc gia trên thế giới”. Tổng Thư ký ASEAN khẳng định việc Việt Nam gia nhập ASEAN năm 1995 là một cột mốc lịch sử... góp phần khép lại hàng thập niên chia rẽ, mở ra kỷ nguyên mới cho sự gắn kết và hợp tác toàn diện trong ASEAN. Việc Việt Nam là thành viên ASEAN không chỉ tăng cường sức mạnh tổng thể của ASEAN, mà còn củng cố khả năng thích ứng của tổ chức trước những biến động địa chính trị toàn cầu.

Bên cạnh đó, Lãnh đạo các nước còn đề cao di sản sức mạnh mềm của Việt Nam là tấm gương trong phong trào đấu tranh giành độc lập dân tộc. Thủ tướng Ma-lai-xi-a và Tổng thống Ti-mo Lét-xtê nhiều lần bày tỏ

sự kính trọng đối với Chủ tịch Hồ Chí Minh và những dấu ấn lịch sử như chiến thắng Điện Biên Phủ đã trở thành nguồn cảm hứng cho rất nhiều quốc gia trên thế giới.

Các hoạt động khác trong khuôn khổ AFF 2025

Trưa ngày 26/2/2025, Thủ tướng Phạm Minh Chính và Thủ tướng Niu Di-lân Christopher Luxon đã đồng chủ trì tọa đàm về công nghệ với các doanh nghiệp ASEAN và đối tác. Thủ tướng Phạm Minh Chính đề nghị các nước, các đối tác của ASEAN và cộng đồng doanh nghiệp ASEAN tăng cường hợp tác về công nghệ để góp phần làm mới các động lực tăng trưởng truyền thống. Các đại biểu đã thảo luận về hợp tác, phát triển hạ tầng công nghệ, chuyển giao công nghệ, kinh tế số và xây dựng nguồn nhân lực chất lượng cao, ứng dụng trí tuệ nhân tạo (AI) trong quản trị doanh nghiệp, cải thiện môi trường đầu tư nhằm thu hút đầu tư công nghệ cao.

Trước đó, ngày 25/2/2025, tại Học viện Ngoại giao đã diễn ra các hoạt động khởi động Diễn đàn. Triển lãm ảnh “*Hành trình 30 năm Việt Nam tham gia ASEAN*” được tổ chức tại Quảng trường ASEAN với sự tham gia phát biểu khai mạc của Thứ trưởng Ngoại giao Việt Nam Đỗ Hùng Việt, Tổng thư ký ASEAN Kao Kim Hourn và Đại sứ Ma-lai-xi-a tại Việt Nam Dato’ Tan Yang Thai. Ngoài ra, hai tọa đàm song song về “*Phụ nữ, Hòa bình và An ninh: Chuyển đổi số vì hòa bình bền vững*”, “*Thúc đẩy nông nghiệp thông minh vì an ninh lương thực khu vực*” đã được tổ chức, nhằm thảo luận về những vấn đề quan trọng đối với khu vực.

Với sự quan tâm, chỉ đạo sát sao và trực tiếp tham gia của Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính cùng sự phối hợp chặt chẽ hiệu quả của các ban, bộ, ngành, địa phương, Việt Nam đã phát huy vai trò chủ động, tích cực, trên nhiều mặt, thể hiện được dấu ấn đậm nét của nước chủ nhà trong toàn bộ quá trình chuẩn bị và tổ chức Diễn đàn, ghi những dấu ấn quan trọng tại Diễn đàn lần này.

Dư luận về Diễn đàn Tương lai ASEAN 2025

Diễn đàn Tương lai ASEAN 2025 đã thành công tốt đẹp với sự phát triển vượt bậc cả về mức độ tham gia, hưởng ứng của các lãnh đạo, quan chức và đại biểu quốc tế, lẫn sự mở rộng và chiều sâu của nội dung trao đổi. Diễn đàn đã nhận được sự quan tâm lớn từ dư luận trong và ngoài nước, với hàng loạt bài viết, bình luận và phỏng vấn từ báo chí trong nước và quốc tế. Đặc biệt, bài phát biểu của Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính tại phiên khai mạc, phiên ăn trưa làm việc về chủ đề công nghệ mới nổi cũng như phần hỏi đáp tại phiên toàn thể cấp cao thu hút sự quan tâm rộng rãi của dư luận.

Trong các cuộc phỏng vấn của báo chí Việt Nam và quốc tế, các nhà lãnh đạo và quan chức ASEAN hoan nghênh, đánh giá rất tích cực về Diễn đàn, coi đây là “một nền tảng chiến lược để định hình tương lai của khu vực trong bối cảnh chuyển đổi toàn cầu đầy thách thức.” Tổng thống Ti-mo Lét-xtê đã chúc mừng Chính phủ và Bộ Ngoại giao Việt Nam đã tổ chức Diễn đàn “rất tốt và chuyên nghiệp”. Thủ tướng Ma-lai-xi-a nhấn mạnh tầm quan trọng của AFF trong việc “định hình tương lai”, đồng thời ca ngợi vai trò trung tâm của Việt Nam. Đại sứ Ca-na-đa tại Việt Nam bày tỏ ấn tượng sâu sắc với việc “Việt Nam đang đóng vai trò ngày càng quan trọng trong việc thúc đẩy các cơ chế đối thoại như AFF, cũng như thể hiện vai trò lãnh đạo trong ASEAN.”

Nhiều đại biểu đánh giá cao việc Việt Nam đưa ra sáng kiến tổ chức Diễn đàn để thúc đẩy đối thoại, tăng cường thống nhất đoàn kết và hợp tác khu vực trong bối cảnh thế giới đang có những chuyển biến nhanh chóng theo hướng gia tăng bất ổn, chia rẽ, và đối đầu. Các đại biểu cũng đánh giá cao mô hình tổ chức Diễn đàn theo dạng bán chính thức (Kênh 1,5), kết hợp giữa quan chức cấp cao với sự tham gia rộng rãi của các chuyên gia, học giả, cộng đồng doanh nghiệp và các thành phần khác.

So với năm 2024, Diễn đàn AFF 2025 thu hút sự quan tâm đông đảo hơn của dư luận báo chí quốc tế. Báo chí quốc tế đưa tin đậm nét về Diễn đàn. Các hãng thông tấn, các tờ báo lớn trong và ngoài khu vực như New Straits Times (Ma-lai-xi-a), NBT World (Thái Lan), Lao News Agency, Vientiane Times (Lào), Khmer Times (Cam-pu-chia), TATOLI (Ti-mo Lét-xtê), 1st News, The New Zealand Herald (Niu Di-lân), The Rahnuma (Ấn Độ), The Europe Today (EU) liên tục cập nhật thông tin về các hoạt động của Diễn đàn.

Diễn đàn Tương lai ASEAN lần thứ hai đã khép lại thành công, để lại ấn tượng mạnh mẽ trong lòng bạn bè quốc tế, ghi thêm một mốc son của đối ngoại đa phương Việt Nam năm 2025, và khẳng định một hình ảnh Việt Nam mới, đang bước vào kỷ nguyên vươn mình của dân tộc./.

Từ Anh Tuấn - Trần Trà My*

* Nghiên cứu viên, Viện nghiên cứu chiến lược ngoại giao, Học viện Ngoại giao.